

Dienst 4 september 2016

Nachtmiel

Over luisteren naar wat moet gebeuren
ds. Tieneke van Lindenhuisen

Eerste lezing
De twa wegen (psalm 1)

Hoe gelokkich is de man
dy't op 'e rie fan 'e ferkearden net yngiet,
op 'e wei fan de sûnders net stean bliuwt,
yn 'e gearsit fan 'e spotters gjin sit nimt.
mar langst hat nei de wet fan de Heare
en dêroer *mimert* by nacht en by dei.

Hy is as in beam, oan wetterstreamen plante,
dy't syn frucht jout op 'e tiid,
der't it grien net fan ferwylget.
Alles wat er docht bedijt.

Sa net de ferkearden, o nee.
Dy binne as tsjêf dat op 'e wyn ferwaait.
Derom kinne de ferkearden it net hâlde foar it rjocht,
de sûnders net yn 'e rûnte fan 'e rjochtfeardegen.
Want de Heare stiet noed foar de wei fan de rjochtfeardegen,
mar de wei fan 'e ferkearden rint dea.

Lukas 14, 25-33

Het volgen van Jezus

²⁵ Grote mensenmenigten trokken met Jezus mee. Hij wendde zich tot hen en zei: ²⁶ 'Wie mij volgt, maar niet breekt met zijn vader en moeder en vrouw en kinderen en broers en zusters, ja zelfs met zijn eigen leven, kan niet mijn leerling zijn. ²⁷ Wie niet zijn kruis draagt en mij op mijn weg volgt, kan niet mijn leerling zijn.

²⁸ Want wie van jullie die een toren wil bouwen gaat niet eerst de kosten berekenen, om te zien of hij wel genoeg heeft voor de bouw?²⁹ Als hij het fundament gelegd heeft maar de bouw niet kan voltooien, zal iedereen die dat ziet hem uitlachen ³⁰ en zeggen: "Die man begon te bouwen, maar het karwei afmaken kon hij niet." ³¹ En welke koning die eropuit trekt om met een andere koning oorlog te voeren, zal niet eerst bij zichzelf te rade gaan of hij wel met tienduizend man kan optrekken tegen iemand die met twintigduizend man tegen hem oprukt?³² Als hij dat niet kan, stuurt hij eerst, wanneer de troepen nog ver van elkaar verwijderd zijn, een gezant om naar de voorwaarden voor vrede te vragen. ³³ Zo geldt ook voor jullie: wie geen afstand doet van al zijn bezittingen, kan mijn leerling niet zijn. ³⁴ Zout is iets goeds. Maar als ook het zout zijn smaak verliest, hoe kunnen we het dan zijn kracht teruggeven? ³⁵ Ook voor de bemesting van de grond is het niet meer bruikbaar, dus wordt het weggegooid. Wie oren heeft om te horen, moet goed luisteren!

Gemeente van God,

De teksten van deze zondag gaan over keuzes maken. *Over luisteren naar wat moet gebeuren.* Zo zou je deze preek kunnen samenvatten. Zowel psalm 1 als het evangelie van vanochtend gaan over die keuze. En het is treffend hoe onze bijbelteksten vaak zo 'hard' met de deur in huis kunnen vallen. Zo merkwaardig zijn die eeuwenoude bijbelverhalen. Zo weerbarstig en irritant vaak ook. Vooral als een keuze maken of moeten maken voor jou aan de orde is. Maar het is ook zo bemoedigend, God geeft ons vandaag een bemoedigend knikje, een liefdevol duwtje om die oude woorden nog eens goed te doordenken zodat je goede keuzes *kunt* maken. Niet vanuit een bepaalde hardheid maar vanuit een zacht 'willen'. Luisteren naar wat moet gebeuren.

Ik zelf vind het fascinerend dat die eeuwenoude psalmen beginnen met een gedicht over keuzes. Alsof God zelf, voordat je de overige 149 gaat lezen, nog even benadrukt waar het ook alweer om draait in het leven. Dat je, voordat je de rest van de psalmen binnenstapt, die aanmoediging van God nog even voelt. Waar gaat het ook alweer om in het leven. Om een beslissing, zegt God. Dus kom, ga even zitten en denk rustig na. Neem even de tijd. En dat geldt voor kleine keuzes, wat gaan we eten vandaag. Maar zeker geldt dat voor de belangrijke keuzes in je leven. God vraagt om een keuze. Welke weg ga je. Ga je zonder God of ga je met God. Ga je voor het kwade of ga je voor het goede.

Het vreemde is dat het een keuze is die eigenlijk geen keuze is. Ik bedoel, wie kiest er nou voor het kwade. Zal ik iemand neerknallen met een kalasnikov? Zal ik lekker in de Herberg gaan eten met iemand van wie ik houd. Zal ik mijn leven maar verknallen? Of zoek ik naar een liefdevolle bestemming voor mezelf, voor anderen. Kies je voor de zegen of voor de vloek. Eigenlijk is het geen keuze.

En toch... We weten hoe lastig het soms kan zijn. En meestal weet je eerder wat je niet wilt dan wat je wel wilt. Weet je eerder wat niet goed is voor jou. Ook dat is prima. Via dat afstrepen ontdek je soms de keuze van 'wat wel'. Maar begin met Gods woord, begin met het verlangen naar Gods woord, zo zegt psalm 1.

Want een gelukkig mens is een mens die *langst hat nei de wei fan de Heare*. En het vervolg is zo mooi en juist vertaald in het Frysk. En deroer *mimert* by nacht en by dei. Hier voel je opnieuw die zachtheid van God. Niks geen dwingend gebeuren maar mijmeren, mijmeren in de nabijheid van God. Het is losjes, zacht vooral.

De dichter heeft nagedacht over de vraag wie er nou echt gelukkig te noemen is in een wereld waar van alles gebeurt. Toen en nu. Wie is er gelukkig te noemen? Gelukkig ben je als je niet meegaat in een wereld zonder God. En natuurlijk hebben we daar allemaal onze eigen manieren bij

– je bidt, je leest, je gaat naar de kerk, je fietst, je wandelt, je huilt. Maar de psalm van vanochtend geeft ons dus nog een extra en zacht advies. Mijmeren over de wet van de Heer, dag en nacht. (In Qumran namen de Essenen, de joodse tijdgenoten van Jezus, dit zo serieus dat er altijd iemand in de stad de Schriften bestudeerde en kopieerde, 24 uur per dag, 365 dagen per jaar).

En ook Lukas geeft ons een handleiding. Als we eerst naar die twee gelijkenissen kijken dan hoor je Jezus zeggen dat je vooral geen impulsieve keuzes moet maken. Je moet - als het er op aankomt - eerst nadenken. Kijk maar eens goed naar die twee kleine gelijkenissen. Eén over de bouwers die eerst berekenen hoe ze een toren moeten bouwen en wat dat zal kosten, en één over een koning die de voor- en nadelen afweegt van een oorlog. Een soort kostenplaatje maken, zeg maar. Maak dus eerst maar eens een kostenplaatje als je mij wilt volgen. Nu ben je misschien nog enthousiast, maar straks sta je in de massa die mij verloochent en kruisigt. Jezus is in dit gedeelte van Lukas op weg naar Jeruzalem, op weg naar zijn kruis. Voor Lukas is de tijd dus rijp om te praten over discipelschap. Goed om te weten. Maak het kostenplaatje eerst maar eens op zegt Jezus. Vooral als je met mij verder wilt reizen.

Als je een toren wilt bouwen, of een kerk overeind wilt houden, dan ga je eerst nadenken. En als je een oorlog wilt winnen, dan ga je ook eerst nadenken. Want alles heeft een dag, een moment nodig om te slagen. We hebben meestal van die actieve beelden voor ogen als we aan volgelingen van Jezus denken maar hier lezen we een waardevolle aanvulling. Jezus wil dat je ook gaat zitten en nadenkt. Vanuit een soort realiteitszin ook. Als je resultaat wilt, dan denk je eerst na. En dat zie je heel duidelijk bij Lukas want beide gelijkenissen richten zich op het resultaat. Als je onbezonnen te werk gaat, dan zal iedereen je uitlachen omdat je niet eerst hebt nagedacht. En als je een foute berekening maakt als je oorlog wilt voeren, dan is de uitkomst alleen maar droefenis. Ken je maat en je beperkingen en maak dan een keuze.

Maar misschien heb je de schrik nog in de benen van deze tekst dus dat vraagt zeker nog onze aandacht. Jezus zegt hier dat als je hem wilt volgen dat je dan moet 'breken' met je vader en moeder, je kinderen, je familie. Oudere vertalingen gebruiken zelfs het woord 'haten'. Leg dat maar naast je neer want dat staat er echt niet. Hoe zou dat ooit ook kunnen. Want liefde is in eerste instantie de liefde van Diegene die ons het allereerst heeft liefgehad, onze Schepper zelf. Gij hebt mij immers zelf gemaakt, mij met uw vingers aangeraakt, met toegewijde tederheid. Psalm 139. Hoezo 'haten'. Zo zijn we niet geschapen.

Nee, Lukas gebruikt hier een werkwoord dat niet gebruikt wordt voor het actieve haten maar het is meer in de betekenis van het Hebreeuwse 'sana' dat gebruikt wordt voor diegene aan wie niet de voorkeur wordt gegeven.

Het is dus een kwestie van voorkeuren, niet van haten. Als je voor Jezus kiest dan gaat je voorkeur eerst naar hem uit.

En mocht je ook dit nog lastig vinden, Henri Nouwen heeft het ooit eens zo mooi beschreven. Henri Nouwen heeft het over drie soorten liefde. De eerste, de tweede en de derde liefde. De derde liefde is de liefde tot de wereld en de dingen om ons heen, wie zou zonder kunnen. Je bank, Boer zoekt vrouw, je borreltje, je echte eigen plek en noem het maar op. De tweede liefde is de liefde tot je directe naasten, je relatie, je gezin, je vrienden en vriendinnen, wie zou zonder kunnen. En de eerste liefde is de liefde van Degene die ons het allereerst heeft liefgehad, het is onze Maker zelf. (Jurjen Beumer) Er is dus geen sprake van concurrentie in die tweede en eerste liefde, wel is er sprake van volgorde en rangorde.

We kunnen elkaar alleen maar liefhebben omdat U, God, ons eerst heeft liefgehad. Doe ons dus die eerste liefde kennen zodat we alle andere liefde kunnen zien als een weerspiegeling van die grotere, onvoorwaardelijke liefde. Dat is denk ik wat Lukas hier bedoelt te zeggen. Dat deze eerste Liefde volstreekte prioriteit krijgt in ons leven. Een keuze die ten diepste geen keuze is. Omdat Hij ons als eerste en ten diepste liefheeft.

Amen.